

REGERINGSKANSLIET

Rådspromemoria

2015-04-11

Justitiedepartementet*Enheten för migrations- och asylpolitik***Rådets möte för rättsliga och inrikes frågor (RIF) den 21 april 2016**

Dagordningspunkt 8 (rådets dagordning)

Rubrik: (ev.) Reform av det gemensamma europeiska asylsystemet:
Kommissionens meddelande om en reform av det gemensamma europeiska asylsystemet och förbättrade lagliga vägar till Europa
= Diskussion

Dokument: Det har ännu inte presenterats något dokument för behandlingen i rådet.

Tidigare dokument: Kommissionens meddelande COM (2016) 197 final

Tidigare behandlad vid samråd med EU-nämnden: 4 mars 2016

Tidigare behandlad vid överläggning med eller information till riksdagsutskott: Överläggning med Socialförsäkringsutskottet den 3 mars 2016

Bakgrund

Kommissionen presenterade meddelandet den 6 april 2016. En första diskussion om det framtida asylsystemet hålls vid rådets möte den 21 april.

Meddelandet består av två huvudavsnitt. Det första tar sikte på det gemensamma europeiska asylsystemet och kommissionen lyfter fram fem prioriterade områden där det gemensamma asylsystemet bör omstruktureras: etablera ett hållbart och rättvist system för att bestämma vilken medlemsstat som ska ansvara för asylsökande; förstärka Eurodacsystemet; uppnå mer harmoniserade asylsystem i EU; förhindra sekundära förflyttningar inom EU samt ett nytt mandat för det europeiska stödkontoret för asylfrågor (EASO).

När det gäller ett hållbart och rättvist asylsystem avser kommissionen föreslå en ändring av Dublinförordningen, utifrån två alternativ. Antingen kommer nuvarande grundsystem behållas med kompletterande korrigerande rättvisemekanism, baserad på en fördelningsnyckel, som ska kunna justera fördelningen av asylsökande i en situation där en medlemsstat utsätts för högt asyltryck. I det andra alternativet föreslås ett nytt system som fördelar alla asylsökande, förutom de som anses komma från ett säkert ursprungsland, enligt en fördelningsnyckel. Eurodacsystemet behöver revideras för att motsvara ändringarna i Dublinförordningen och samtidigt vill kommissionen föreslå ett utökat användningsområde för Eurodac för att mer effektivt övervaka olagliga inresor vid yttre gräns genom att kunna lagra fingeravtryck från fler kategorier än i dagens system.

För att uppnå större harmonisering i medlemsstaternas asylsystem behöver, enligt kommissionen, asylprocedurdirektivet ersättas med en bindande och direkt tillämplig förordning som etablerar en gemensam asylprocess. Den gemensamma listan över säkra ursprungsländer bör harmoniseras ytterligare och kommissionen avser föreslå en mer harmoniserad användning av begreppet säkert tredje land. Skyddsgrundsdirektivet bör enligt kommissionen också ersättas med en förordning med enhetliga regler rörande processer och rättigheter. Även mottagandedirektivet behöver ses över. I kommande ändringsförslag av det gemensamma europeiska asylsystemet planerar kommissionen inkludera åtgärder för att förhindra och sanktionera sekundära rörelser till andra medlemsstater. EASO behöver ett nytt och förstärkt mandat så att myndigheten kan fullfölja sin roll att vara ett stöd för policy och operativt arbete i genomförandet av det gemensamma asylsystemet.

Det andra huvudavsnittet i kommissionens meddelande (som inte kommer att behandlas vid rådsmötet den 21 april) handlar om behovet att förbättra lagliga vägar till Europa. Kommissionen avser här föreslå ett strukturerat EU-vidarebosättningsprogram. Kommissionen uppmuntrar överlag medlemsstaterna att överväga andra sätt att öka lagliga vägar till EU, t.ex. genom privata sponsorer eller humanitära tillstånd. Kommissionen ser också ett behov av att revidera blåkortsdirektivet för att bättre attrahera högkvalificerad arbetskraft till Europa samt attrahera näringsidkare från tredje länder. Samtidigt som det är angeläget att öka de lagliga vägarna till EU behöver återtagandet och återvändandet stärkas. Samarbetet med tredje länder inom ramen för den övergripande strategin för migration och rörlighet (GAMM) omfattar båda dessa delar. Närmare samarbete med partnerländer som är redo att ingå ömsesidiga åtaganden med EU och medlemsstaterna kommer att efterfrågas, särskilt när det gäller samarbete på återtagandeområdet.

Rättslig grund och beslutsförfarande

-

Svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar kommissionens meddelande.

EU:s framtida asylsystem ska uppnå en jämnare fördelning av asylsökande, vara långsiktigt hållbart och värna asylrätten. Alla medlemsstater måste solidariskt dela på ansvaret att ta emot människor i behov av skydd.

Asylsystemen i EU bör harmoniseras i högre grad än idag, i syfte att i hela unionen uppnå en godtagbar standard vad gäller regler och genomförande. Det innebär att en enskild medlemsstat i vissa delar kan ha en mer generös inställning än den som EU har som helhet.

Fördelning av asylsökande ska ske baserat på en justerbar fördelningsnyckel som viktat ett antal objektiva kriterier, såsom BNP, befolkning, arbetslöshet och tidigare ansträngningar på asylområdet. Alla asylsökande bör omfördelas med undantag för de som anses vara uppenbart ogrundade.

Registrering och ansökan ska göras i den första medlemsstaten. Kapaciteten att ta emot asylsökande måste stärkas, särskilt genom utbyggda ansökningscentra (hotspots) vid EU:s yttre landgränser. Fördelning måste kunna ske från alla medlemsstater. Därutöver ska en medlemsstat under särskilda omständigheter ha möjlighet att välja att pröva en asylansökan utanför omfördelningen om man så önskar.

En asylsökande ska inte ha rätt att välja vilken medlemsstat som ska pröva ansökan. Men inför omfördelningen ska i den mån det är möjligt tas hänsyn till exempelvis språkkunskaper eller annan koppling till en medlemsstat. Det kan dock inte finnas en garanti för att komma till en viss medlemsstat. Familjer ska hållas samman.

Hanteringen i ansökningscentra måste vara effektiv och hållas kort. Efter registrering och inledande hantering ska den sökande snabbt få besked om vilken medlemsstat som ska pröva asylansökan.

Sekundära förflyttningar ska inte vara tillåtet i större utsträckning än enligt dagens EU-regler.

Ökat operationellt stöd till EASO behövs.

EU måste arbeta aktivt för att fler, som fått avslag på sin asylansökan, ska återvända till sitt hemland. I det ligger att ställa krav på att andra länder ska ingå återtagandeavtal med EU och ta emot sina egna

medborgare. Det är viktigt att förmå länder att uppfylla åtagande avseende folkrätten. EU måste sätta upp tydliga mål och tidsramar för arbetet med återvändande.

God kontroll över EU:s yttre gräns krävs för att kunna upprätthålla det nya asylsystemet och registrera alla asylsökande.

Europaparlamentets inställning

Europaparlamentets inställning är inte känd.

Förslaget

Kommissionens meddelande omfattar flera policyområden. Fokus för diskussionen vid rådets möte den 21 april förutsätts ligga på det första huvudsittet av kommissionens meddelande, det framtida gemensamma europeiska asylsystemet.

Gällande svenska regler och förslagens effekter på dessa

Några konkreta förslag har inte presenterats.

Ekonomiska konsekvenser

-

Övrigt

-